

Přednáška - Suhotra Svámí Śrīmad Bhāgavatam 4.9.25 Praha, 13.1.1996 Nic není neosobní

*tato gantāsi mat-sthānaṁ
sarva-loka-namaskṛtam
upariṣṭād ṛṣibhyas tvaṁ
yato nāvartate gataḥ*

Nejvyšší Pán pokračoval: Milý Dhruvo, poté, co skončí tvůj hmotný život v tomto těle, půjdeš na Mou planetu, které se neustále klaní obyvatelé všech ostatních planetárních systémů. Nachází se nad planetami sedmi ṛṣiů, a až na ni dospěješ, již nikdy se nebudeš muset vrátit do tohoto hmotného světa.

Význam: Slovo nāvartate je velmi důležité. Pán říká: “Nevrátíš se do tohoto hmotného světa, jelikož dosáhneš Mého sídla (mat-sthānam).” Dhruvaloka neboli Polárka je tedy sídlem Pána Viṣṇua v tomto hmotném světě. Nachází se na ní oceán mléka, v němž je ostrov Śvetadvīp. Jasně se zde uvádí, že tato planeta je výše než sedm planetárních systémů ṛṣiů, a jelikož se jedná o Viṣṇuloku, všechny ostatní planetární systémy ji uctívají. Na otázku, co se s Dhruvalokou stane při zničení celého vesmíru, je jednoduchá odpověď: stejně jako ostatní vaikuṅṭhské planety mimo tento vesmír, i Dhruvaloka zůstává. Podle komentáře Śrīly Viśvanātha Cakravartīho Ṭhākura samotné slovo nāvartate vyjadřuje, že tato planeta je věčná.

Suhotra Svámí: Takže zde je nejdůležitější to, že sídlo Pána není neosobní. Obrázek, který získáváme z tohoto verše a významu je, že vlastně všechny planety ve vesmíru se otáčí kolem Polárky. To je téma, o kterém hodně lidí v historii spekulovalo, že všechno ve vesmíru je nějak spojeno a otáčí se to jako velké hodiny. Ale nakonec jejich závěr je, že všechno je neosobní. Spekuluji o tom, že když jde člověk výše a výše, tak nakonec dojde jenom k nějaké jednotě. Jejich ponětí o tom, co jednota znamená, bychom měli velice pečlivě pochopit. Není to ve skutečnosti Brahman, který je popsán ve Śrīmad Bhāgavatamu, Bhagavad-gītě a védských textech, protože Brahman znamená Pán a Jeho energie. To je jedno v tom smyslu, že tam není nic jiného vyjma Pána a jeho energií. Védský výrok sarva khalm idam brahma (?) znamená, že existuje jenom Brahman a nic jiného, protože ve skutečnosti existuje jenom Brahman a nic jiného.

Ale májávádíni přicházejí k jinému závěru. Ta jednota, kterou oni vidí, je jejich vlastní ego. Jsem to já. Takže jinými slovy, jejich závěr je, já jsem Bůh. Oni si například představují, že ty úrovně vesmíru jdou výše a výše a na konci zůstává jenom myšlenka. Čistá, nevtělená a s ničím nespojená myšlenka. Už není ten, kdo by myslel, už je jenom myšlenka. Jestli tedy nějakým způsobem dokážeme jít výše a výše a docílit té čisté myšlenky, tak potom je to naše myšlenka. A my se s tím staneme jedno, potom my jsme Bůh a všechno ve vesmíru se otáčí kolem nás. To je klasické májávádské pojetí. Je to v Indii a v západních spekulacích také, je to stejný nápad. To je důvod, proč se jim tak líbí impersonalismus. Když řekneme, že nakonec je všechno neosobní, žádná jména, žádné podoby, nic odlišného ani specifického, tak co to potom je? To je jenom otevřený prostor. To znamená, že můžeš do toho prostoru vstoupit, můžeš ho převzít. Jako v Indii je tolik lidí a kdekoliv je nějaké volné prostranství, nějaký kus země nebo starý opuštěný dům, a ti lidé si toho všimnou, tady nikdo není, tady nikdo nebydlí

a my potřebujeme nějaké místo, a okamžitě tam bude 10x tolik lidí, než kolik se tam normálně vejde. Přijdou a zaplní ten prostor. Egoistickým májávádínům se líbí tento nápad, že Absolutní Pravda je neosobní, protože potom tam můžu vstoupit já.

Ale tady vidíme, mat-sthánam znamená Kršnovu sídlo. To je samozřejmě Jeho expandovaná podoba jako Kšírodakašájí Višnu a toto sídlo je planeta Švétadvípa, ale je to specifické místo, je to Polárka, můžeme jí vidět na nebi. Když fotografují vesmír, dělají ty časové fotografie, že prostě každých pár minut se vyfotí obraz vesmíru a výsledkem toho je, že potom můžeme na té fotografii vidět, jak všechny ty planety a hvězdy vytváří velký kruh, jako velké kolo a uprostřed je jeden bod a to nazývají Polárka. Ale Bhágavatam říká, že to je Dhruvalóka, planeta Pána Višnu. Óm tad višnoh paramam padyam....Tato védská mantra vlastně vysvětluje, proč se tak děje. Přestože tyto planety jsou planetami surů neboli polobohů, pašjanti v tomto verši znamená, že vzhlíží k lotosovým nohám Višnu a následují Jeho cestu. Proto takto krouží ve velkých kruzích okolo lotosových nohou Pána Višnu. Takže ho vlastně obcházejí. To je také jeden z regulativních principů bhaktijógy, že bychom měli Pána obcházet. A Tulasí déví také obcházíme při Tulasí púje. To je způsob jakým se uctívá. Takže všechny planety ve vesmíru uctívají toto nejvyšší sídlo Pána. A to je fakt. Není to neosobní. Tyto planety samy o sobě jsou osoby, jsou ovládány určitým božstvem. Jejich funkce je uctívat Nejvyšší Osobu.

Ti, kdo nemají rádi specifické odpovědi v duchovním životě, říkají: „Proč dáváte Bohu jméno?“ Samozřejmě my mu nedáváme jméno. My dostáváme toto jméno ze šáster. Ale oni říkají: „Proč dáváte Bohu nějaké jméno? Proč říkáte, že zůstává na jednom místě? Proč říkáte, že vypadá takto nebo takto? Ne, Bůh je všechno. Bůh jseš ty a Bůh jsem já.“ To je tendence jejich mysli, vygumovat všechny detaily, všechny kvality a vlastnosti o Bohu. A potom nakreslit tam svojí vlastní tvář a napsat svoje vlastní jméno – á, tady je Bůh, já. Bhagavat tattva filosofie zabraňuje tomu, aby se toto stalo. Žádná možnost. Protože to je Kršna. On je překrásná, modrá, všepřitahující mužská osoba, navajována – věčně mladý a věčně se sladce směje směrem, kde jsou Jeho oddaní plní lásky a tak dává život svým oddaným. To je všechno o co oddaný žádá. Můžeme sloužit Kršnovi, uspokojit Ho a vidět, že je uspokojený. To je náš život.

To je také nálada nebo záměr všech těch planetárních vládců. „Obcházejme Pána a služme Mu v našich postaveních jako vůdci planet a tak Ho uspokojme. Kéž bychom mohli někdy vidět, že je s námi spokojený.“ To je velice vzácné, protože není snadné vidět Pána Višnu. Ale On se někdy objeví ve vesmíru ve svých různých podobách avatárů a potom Ho mohou polobozi vidět. A to je jejich život. Jednoduše vidět Pána, vidět Jeho zábavy a být požehnání tím, že je s nimi spokojen. To je vědomí Kršny. To by měla být snaha všech oddaných. To je služba. To je personalismus. Měli bychom vědět, že sklony mysli jsou dělat všechno neosobní a špatně definovatelné a že dělá prostor pro svou vlastní spekulaci. To je právě tendence ateismu. Májávádská filosofie, to je ateismus, jenom zakuklený ateismus převlečený jako teismus.

Vědomí Kršna je velice specifické a je velice jasně definováno. Každý má svoji příslušnou roli nebo funkci, která je definována, ale smyslem toho není držet nás v nějakém vězení, omezovat nás. Smyslem toho je dát nám specifické místo ve službě Pánu, protože Pán je specifická osoba, a protože určitá osoba má určité touhy a jsou určité možnosti, jak k Němu přistoupit, je určitým způsobem dosažitelný. Abychom Mu mohli sloužit, tak musíme přijmout svojí správnou pozici, přijmout tu identitu služebníka Pána. A ne si sami vyspekulovat nějakou svoji identitu, protože jakmile to uděláme, tak vlastně chceme nějakým

způsobem smazat toto aranžmá pro oddanou službu. Udělat sebe centrem všeho, to je májávádská filosofie.

Jsou nějaké otázky?

Otázka: ?

Odpověď: To je pro tebe moc vysoké.

Nějaká další otázka?

Otázka: Když je na konci zničen vesmír, tak co se stane s plantou Švétádvípem? Musí také vstoupit do Mahávišnu?

Odpověď: Ne. Právě jsme slyšeli, že to je Vaikunthská planeta, je věčná. Pouze to, co je asat neboli materiální dočasné, se rozpustí a vstoupí do těla Mahávišnu, ale ne Dhruvalóka.

Otázka: Proč někdo přichází do oddané služby a zároveň chce udržovat tu nezávislou individualitu?

Odpověď: Ta individualita je zde vždy a oddaná služba musí být vždy prováděna z postoje našeho osobního záměru. To pojetí, že v oddané službě bych neměl mít svůj individuální záměr, tak to je také impersonalismus. Prabhupáda v Bhagavad-gítě vysvětluje, že tento impersonalismus se manifestuje různými způsoby. Jeden druh impersonalismu má tendenci si myslet: „Já jsem Bůh.“, tím zdůrazňuje individuální já, které je jediné pravda. Potom je další druh impersonalismu, který přijímá, že existuje vesmírná podoba Pána a jejich cíl je do ní vstoupit. Jinými slovy, chtějí se úplně vzdát svého malého Já a chtějí se stát velkým Já. Chtějí se stát nějakým mechanickým komponentem v tom vesmírném těle. Tak jako vidíme na Višvarúpe (vesmírné podobě Pána) jak expanduje svoje tváře, tak oni si myslí, ano, jedna z těch tváří bude moje. Takže oba dva způsoby jsou impersonální.

Věc je ta, že si musíme uchovat svojí individualitu a personalitu, ale zároveň svojí individualitu a osobu odevzdat ve službě Pánu, což vlastně znamená potěšit Pána. To je náš účel. Ten, kdo následuje tento specifický účel, ten je považován za čistého oddaného. Každá jeho myšlenka, každé jeho slovo, každý jeho čin přináší Kršnovi radost. Někdo se může stát Kršnovým přítelem poté, co praktikoval oddanou službu a poté co byl Pánem plně přijat, ale ten vztah začíná už v náladě dásja, což znamená já jsem služebník a Pán je pán. Už od nepaměti jsme přerušili svůj vztah k Němu a rebelujeme vůči Němu. Je na nás, abychom ten vztah znovu ustanovili a ukázali Kršnovi, že jsme upřímní. Způsob, jakým znovu ustanovit ten vztah je, že znovu uznáme, že Ty jsi Pán a já jsem Tvůj služebník. Oddaný potom velice pečlivě vykonává svojí službu podle pravidel a předpisů. Tímto procesem se postupně více projeví ta láskyplná výměna.

Jako tady se ptal na ta tři Božstva. To jsou tři Božstva různých vztahů ke Kršnovi. Śrī Śrī Rádha Gópínátha jsou Božstva, která se nazývají prajódžana tattva. To je stádium extáze čisté lásky k Bohu a v této extázi se Kršna stává služebníkem Svého oddaného. Oddaný slouží Kršnovi a Kršna slouží Svému oddanému. A Kršna se dokonce podřizuje Svému oddanému. Kršna se například stane bezmocným dítětem v rukách matky Jašódy. To je stejný Kršna, z Jehož těla pocházejí všechny vesmíry, ale On leží v náruči matky Jašódy. Ona plánuje, jak Ho nakrmit, ochránit a má o Něj starosti. „Můj syn musí ve zdraví vyrůst a být silný.“ To je velice úžasný způsob, jak myslet na Boha. Ale protože to je čistá láska matky Jašódy, tak je tomu úplně odevzdaná. Ale ten, kdo přichází právě z materiálního světa, by neměl hned skočit na takovou úroveň.

Odpověď na tvou otázku je tato. Když si někdo myslí: „Já jsem Kršnúv oddaný a cokoliv pro Něj udělám tak On přijme. Jinými slovy, můžu dělat oddanou službu bez odkazu na autority, svým vlastním způsobem, protože Kršna mě má rád, tak On to přijme.“ To je ve skutečnosti plán, jak udělat Kršnu svým služebníkem. My nemáme právo to udělat. To je jako když zahodíme svojí poslední cigaretu a přijdeme do chrámu a řekneme: „Tak jo, tak jsem tady, vzdávám se svých snah užívat si materiálního světa. Teď už v mojí ruce není cigareta, tak Kršno přijď do mých rukou. Staň se můj, jako jsi se stal matky Jašódy a já si s Tebou budu dělat co chci. A protože já jsem Tvůj oddaný, Ty to ode mne přijmeš.“ Ne, ne. My musíme nejdřív tolik dokázat Kršnovi že nejsme darebáci a podvodníci, že nejsme sahadžijové. Musíme jednoduše nejdříve Kršnovi ukázat, že v našem životě není nic jiného než být Jeho služebníkem. Jak říká Pán Čaitanja: „Ty jsi můj život samotný. Ty mě můžeš obejmout.“ Zde se Pán odkazuje na nejsladší výměny madhurja-líly. Na Pánovy láskyplné zábavy s gópiemi. Kršna přichází mezi gópie jako chtivý chlapec a tak se stane zdánlivě hračka gópií, jako hezký chlapec se stane hračkou tolika žen a je jimi úplně ovládán. Ony se usmějí a on je tahán okolo svými smysly. Kršna hraje tuto roli s gópiemi. On přijde a obejmě je a dá jim svojí milost, ale nikdy není pod kontrolou. Kršna je svarát (nezávislý). Takže někdy nepříjde a oni brečí. Pán Čaitanja říká: „V každém případě jsi můj život a moje duše. Nemám jiné útočiště než Tebe.“ Tento postoj odevzdané služby Pánu musí být velice pečlivě zušlechťován.

Musíme pochopit, že naše srdce je posedlé dvěma duchy, dvěma čarodějnicemi, karmou a gjánou. Ten jeden, ten duch karmy, vyžaduje materiální věci. Musím mít hezké aranžmá pro moje uspokojování smyslů. Ta další čarodějnice gjána neustále vyžaduje, že musí všechno pochopit. Všechno musí odpovídat mojí logice. Ale bhakti nefunguje tímto způsobem. To musíme pochopit. V bhaktijóze je naším postavením sloužit Pánu. Ať už máme takzvané hezké podmínky nebo ne, jestli jsme uctíváni a respektováni ve společnosti nebo ne, jestli máme postavení ovladatele a vliv nebo ne. A na druhé straně také jestli tomu rozumíme nebo ne, jestli už věci vypadají logicky nebo nelogicky. Naše skutečná pozice vždy zůstane stejná. Sloužit Kršnovi, uspokojit Ho. Jestliže to děláme, tak se nemusíme starat, jestli o nás bude postaráno. Kršna dělá plné aranžmá pro svoje oddané, takže není důvod se strachovat. Zároveň závisíme jenom na Pánu. Věc je, že jakoukoliv situaci Pán zařídí, oddaný v té situaci vždy slouží Kršnovi. To je důvod, proč říkáme, že Pán dělá aranžmá, protože cokoliv zaranžuje, s tím je oddaný spokojený. Takže máme tyto dvě čarodějnice ve svém srdci a ty neustále něco vyžadují. To jsou odchylky od cesty odevzdané oddané služby. Musíme je překonat, pokořit, a to je důvod proč v tomto stádiu vaidhí bhakti máme jenom následovat autoritativní program oddané služby, ovládat smysly jak Kršna říká, přijmout povinnosti, které Kršna vyžaduje a na druhé straně kontrolovat mysl, nespekulovat. Jenom jednoduše sloužit Pánu. Potom všechno přijde.

Otázka: Na mnoha místech je řečeno, že toho neosobního osvobození, splynutí s Brahmanem, se dá dosáhnout jenom oddanou službou. Šríla Prabhupáda píše, že člověk musí vykonávat oddanou službu a pak si přát splynout s neosobním Brahmanem, jinak to není možné. Jak je to možné, když tady máme Bhágavatam a podobně?

Odpověď: O to se neboj. To se vztahuje na úroveň šánta. Na úrovni šánta je vztah úcty k Pánu, ale je to pasívní. Zatímco uctívá a chválí Pána, tak cílem toho je vlastně jenom být osvobozen, ne vstoupit do specifického služebnického vztahu. Taková úroveň, kam vstoupí šánta-bhaktové, tam je impersonalismus a semipersonalismus. Jinými slovy Brahman a Paramátma. Buď vstoupí do brahmadžjótí nebo se stanou meditóry o Nadduši v srdci. Ale ty se nemusíš bát, že tam skončíš, jako výsledek tvého rozdávaní knih, že bys náhodou skončil v brahmadžjótí. „Jé, já jsem nechtěl přijít sem.“ Tak to se nestane, protože sloužíš Kršnovi.

V šánta ráse není služba. Ta služba, tím myslím použít svoje smysly k uspokojení Pánových smyslů. Ale smysly jsou tam spíš ovládány, jsou omezeny jako v mystické józe a je tam zpívání védských manter a snaha pochopit Pána skrze filosofii, Védantu. A je tam taková ta nálada zbožné úcty a bázně, ale není tam specifická služba. Takže to končí, jak jsem řekl, v impersonalismu nebo semipersonalismu. Ale tento život oddané služby, který nám dal Šríla Prabhupáda, to je samo o sobě Vaikuntha, život na Vaikuntě. Už jsi na Vaikuntě, jenom to musíš vidět. Možná my to nemůžeme vidět tak jasně, ale toto už jsou činnosti Vaikunthy.

Otázka: Kdo si užívá materiální přírody? Četl jsem, že to není ani Nejvyšší Pán ani živá bytost.

Odpověď: Materiální příroda je žena Pána Šivy. V tomto smyslu on je její poživatel, ale je to mája. Materiální příroda ve skutečnosti není užitelná. Pán Šiva přijímá roli manžela Májadévi a dělá to také jako službu Pánu. Jeho služba je impregnovat máju se všemi těmi odchýlenými dušemi, které chtějí uspokojování smyslů. Proto potřebují materiální tělo a abychom dostali materiální tělo, potřebujeme otce a matku. Otcem je Pán Šiva a matkou je Májadévi. Oni se kombinují tímto způsobem pro službu Pánu. Ve skutečnosti mája je jenom iluze, protože skutečná mája je energií Kršny, je duchovní. Mahá-mája je jenom stín nebo odraz a to je důvod, proč se nedá užívat. Jako příklad stromu na břehu řeky. Ve vodě vidíme odraz. Řekněme, že ten strom má velice chutné ovoce, třeba mango. Stejná manga uvidíme ve vodě. Ale můžeme si jich užívat? Není to možné. To je přesně to, co je mája. Nemůžeme si toho užívat.